

МЕТАЛУРГІЙНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Офіційно факультет був заснований у 1953 р. Та виник він не на порожньому місці: цій події передувало понад три десятиліття плідної наполегливої праці талановитого викладацького корпусу під керівництвом таких зірок світової та вітчизняної металургії, як академік, віце-президент АН СРСР І. П. Бардін; доменщик Б. А. Брилліантов; сталеплавильник проф. І. О. Андреев; металграф доц. Д. І. Лихнякевич. Завдяки їхнім зусиллям випускники факультету стали провідними спеціалістами металургійної галузі, відомими всій державі керівниками-виробничниками, вченими, державними діячами, політиками.

Деканами металургійного факультету працювали І. М. Галемін (1953–1956), В. І. Логінов (1956–1957), В. М. Юферов (1957–1958), М. М. Чернов (1958–1964), В. В. Ревенко (1964–1966), В. М. Мілютін (1966–1974), А. П. Огурцов (1974–1978). Упродовж 25 років — із 1978 до 2003 — деканом був Микола Ксенофонтів Сігарьов, який зробив вагомий внесок у розвиток факультету. З вересня 2003 р. металургійний факультет ДДТУ очолює доц. В. В. Перемітько.

Сьогодні до складу металургійного факультету належать п'ять кафедр: металургії чорних металів імені В. І. Логінова, ливарного виробництва, обробки металів тиском імені Б. М. Ілюковича, технології та устаткування зварювання та фізики конденсованого стану.

Основними напрямками діяльності факультету є: підготовка висококваліфікованих фахівців для промислового комплексу Придніпровського регіону та України в цілому; виконання наукових досліджень щодо вдосконалення наявних і створення нових технологій, устаткування та матеріалів відповідно до профілю кафедр.

За понад 60-річну історію факультет сформував усталені зв'язки зі спорідненими навчальними закладами (Національна металургійна академія України, НТУУ «Київський політехнічний інститут», Донецький і Запорізький національні та Приазовський і Донбаський державні технічні університети, Запорізька державна інженерна академія, Дніпропетровський і Запорізький національні університети), профільними підприємствами (Дніпровський металургійний комбінат, Дніпроспецсталь, Запоріжсталь, «АрселорМіттал Кривий Ріг», Кременчуцький завод дорожніх машин, Південний машинобудівний завод імені Макарова, Кременчуцький сталеливарний завод), академічними та науково-дослідними інститутами (Фізико-технологічний інститут металів, Інститут чорної металургії імені З. І. Некрасова, Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України). Він традиційно є лідером у показниках наукової діяльності, зокрема із залученням до досліджень талановитої студентської молоді.

КАФЕДРА ЛИВАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Гресс Олександр Володимирович — завідувач кафедри ливарного виробництва, доктор технічних наук, професор.

Народився 28 серпня 1962 р. У 1987 р. закінчив Дніпродзержинський індустріальний інститут (спеціальність — «Металургія чорних металів»), за фахом — інженер-металург. У 1992 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, а у 2009 р. — докторську дисертацію «Розвиток теорії і практики комплексної технології безперервного лиття блюмових заготовок». Того ж року обраний за конкурсом завідувачем кафедри ливарного виробництва чорних і кольорових металів. У 2011 р. йому було

присвоєне вчене звання професора кафедри ливарного виробництва чорних і кольорових металів.

Проф. О. В. Гресс опублікував понад 220 наукових робіт, зокрема чотири монографії та чотири навчальні посібники із грифом МОН України. Автор посібника «Всеукраїнська студентська олімпіада з ливарного виробництва — організація і проведення» (2010); розвідки «Тепломассообменные процессы финишных операций обработки стали» у двох книгах («Теоретические основы и исследования тепломассообменных процессов ковшовой металлургии и разлива стали в изложницы», «Тепломассообменные процессы при разливе стали на МНЛЗ», 2007), навчальних посібни-

Народився 29 січня 1965 р.

У 1987 р. із відзнакою закінчив інженерно-педагогічний факультет Дніпродзержинського індустріального інституту, а в 1993 р. — денну аспірантуру Московського державного технічного університету імені Н. Е. Баумана. Доктор технічних наук (2014), доцент (1996), відмінник освіти України (2000). У 1998–2011 рр. працював завідувачем кафедри технології та устаткування зварювання Дніпродзержинського державного технічного університету. А з червня 2003 р. Валерій Вікторович очолює металургійний факультет ДДТУ.

Сфера наукових інтересів: розширення технологічних можливостей дугової обробки конструкційних матеріалів, відновлення деталей машин зварювальними методами. Є автором понад 150 наукових праць, зокрема чотирьох монографій, п'яти навчальних посібників, 20 патентів на винахо-

**ПЕРЕМІТЬКО
Валерій Вікторович**

*Декан
металургійного
факультету,
доктор технічних наук,
доцент*

ди. У 1996–1997 рр. — стипендіат Кабінету Міністрів України для молодих учених. Є заступником голови Дніпропетровської обласної організації Товариства зварювальників України.

В. В. Перемітько приділяє велику увагу залученню талановитої молоді до наукового пошуку. Він підготував декількох переможців всеукраїнських студентських олімпіад зі зварювального виробництва та призерів міжнародних конкурсів студентських наукових робіт.

Як декан металургійного факультету, Валерій Вікторович присвячує багато часу популяризації професій металургійного профілю, зміцненню

зв'язків із навчальними закладами регіону, які готують фахівців за спорідненими спеціальностями.

У 2004 р. був нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, у 2009 р. — відзнакою міського голови м. Дніпродзержинська.

ків «Непрерывная разливка стали» (1998) та «Дослідження, моделювання та оптимізація ливарних систем» (2011).

Кафедра ливарного виробництва чорних та кольорових металів і сплавів була офіційно заснована в 1973 р., хоч підготовка інженерів-ливарників почалася ще в 1966 р., а перший випуск фахівців профілю відбувся в 1971 р. Попит на інженерів цієї спеціальності в СРСР був великим, тому поступово кількість студентів зростає до 100 осіб (чотири академічні групи). Сьогодні кафедра готує бакалаврів із ливарного виробництва, спеціалістів і магістрів за фахом «Ливарне виробництво чорних та кольорових металів і сплавів».

Першим завідувачем кафедри був канд. техн. наук, доц. Петро Трохимович Шевчук (1973–1976). Петро Трохимович пройшов війну, мав великий досвід практичної роботи в ливарному цеху, наукової та педагогічної діяльності. Він зібрав найбільшу колекцію виливків із різними видами дефектів, використання якої під час навчального процесу дозволяє навчати студентів на високому рівні. На запрошення Кубинської республіки П. Т. Шевчук три роки провів у цій країні та заслужив велику подяку за допомогу в становленні ливарного виробництва.

На зміну доц. П. Т. Шевчуку прийшли доценти Олександр Миколайович Сургу-

зов (1976–1984), ветеран праці, відмінник освіти України, Леонід Іванович Пронський (1984–2000), учасник війни, відмінник освіти України, Анатолій Павлович Єременко (2000–2005). Успішно працювали на кафедрі також проф. Є. М. Кривко (1973–1977), доценти П. А. Опачич (1973–1992), І. А. Миленський (1986–1999), асистенти О. О. Свіженко (1980–1999), В. А. Талат (1974–1996), Н. В. Тюткіна (1973–1994), В. І. Курилов (1984–1992), В. А. Селезньов (1974–1989). Навчальний процес забезпечували завідувачі лабораторії В. В. Д'яченко (1980–1984), І. П. Шульга (1977–1980), І. А. Михальченков (1972–1976). Науково-дослідну роботу вели старші наукові співробітники М. І. Ужва (1976–1994) та Ю. М. Ткачов (1974–1991).

Із 2005 р. кафедру очолює д-р техн. наук, проф. Олександр Володимирович Гресс. Олександр Володимирович — автор понад 220 наукових праць, зокрема чотирьох навчальних посібників і чотирьох монографій. Він викладає дисципліни «Дослідження, моделювання та оптимізація ливарних процесів», «Виробництво виливків зі сталі», «Питання теорії утворення ливарних сплавів і виливків» та інші.

Навчальний процес забезпечують досвідчені викладачі: доц. О. О. Могілевцев — відмінник освіти України, який працює на кафедрі з 1974 р. і читає дисципліни «Устаткування ливарних цехів», «Проектування ливарних цехів», «Історія та перспективи розвитку ливарного виробництва»;

**ГРЕСС
Олександр
Володимирович**

*Завідувач кафедри
ливарного виробництва,
д-р техн. наук,
професор*

ШЕВЧУК
Петро
Трохимович
*Канд. техн. наук,
доц.*

СУРГУЧОВ
Олександр
Миколайович
*Канд. техн. наук,
доц.*

ПРОНСЬКИЙ
Леонід
Іванович
*Канд. техн. наук,
доц.*

доц. А. П. Єременко — співробітник кафедри з 1974 р., дисципліни — «Контроль та якість виливків», «Виробництво виливків із чавуну», «Лиття художніх та ювелірних виробів», «Позапічна обробка ливарних сплавів»; доц. М. К. Сігарьов — відмінник освіти України, працівник кафедри з 1972 р., читає дисципліни «Виробництво виливків з кольорових металів», «Специфікації лиття»; доц. І. В. Губарев — працює на кафедрі з 1992 р., викладає «Теоретичні основи ливарного виробництва», «Ливарну гідравліку», «Методику викладання дисциплін за фахом». Співробітниця кафедри з 2010 р. ст. викл. О. А. Чубіна читає «Теоретичні основи формування», «Технологію ливарної форми», «Печі та сушила ливарного виробництва», «Стандартизацію, метрологію та контроль у ливарному виробництві». У складі педагогічного колективу кафедри працюють також асистенти С. А. Стороженко (з 2004 р.), А. І. Кобзева (з 2004 р.), завідувач лабораторії С. І. Горякін (з 1985 р.), навчальний майстер І. Г. Пасс (з 1981 р.).

Упродовж усієї історії кафедри її викладачі вбачали основне завдання в постійному вдосконаленні навчального процесу. Випускники кафедри завжди мали (і мають) попит у країні, вони виявили себе чудовими працівниками на виробництві, викладачами та науковцями. Кафедра цілком заслужено пишається своїми вихованцями: директором одного з найбільших металургійних підприємств України — Дніпровського металургійного комбінату (ДМКД) Сергієм Сергійовичем Бродським; директором Дніпродзержинського сталеливарного заводу (ДСЗ) Валерієм Борисовичем Сідаком (нині, на жаль, уже покійний); головним інженером цього ж заводу Володимиром Івановичем Дудкою; Наталією Василівною Тюткіною, а пізніше Євгенієм Олександровичем Сургучовим — головними металургами ДСЗ; директором із нових технологій і технічного переозброєння Макіївського металургійного комбінату Олександром Олексійовичем Сіталом; заступником директора ВАТ «Дніпровагонмаш» Віталієм Олександровичем Чічібаном; начальником технічного відділу ДМКД Валерієм Васильовичем Моцним; викладачами кафедри Анатолієм Павловичем Єременком, Аллою Іванівною Кобзевою, Світланною Анатолівною Стороженко та багатьма іншими.

Про високий рівень підготовки студентів кафедри свідчить і те, що вони майже щороку завоюють призові місця на Всеукраїнській олімпіаді з ливарного виробництва, яка вже 30 років поспіль проводиться на базі кафедри і в якій беруть участь 11 ВНЗ України, що готують фахівців із цієї спеціальності. Так, у 2011 р. студент ДДТУ Богдан Башенко посів на олімпіаді пер-

Колектив кафедри ливарного виробництва (зліва направо): перший ряд: інженер-програміст Е. В. Лебедева, доц. О. А. Чубіна, зав. кафедри О. В. Гресс, асист. С. А. Стороженко, інженер Л. І. Журавльова; другий ряд: асп. Т. І. Стороженко, доц. О. О. Могілевцев, аспірант Г. В. Орлатий, асп. Д. О. Плакуцій, асист. А. І. Кобзева, асп. О. О. Чеботарьова, асп. Я. А. Сорока, доц. М. К. Сігарьов, доц. А. П. Єременко, доц. І. В. Губарев, зав. лабораторії С. І. Горякін, технік І. Г. Пасс

ше місце, а Георгій Орлатий — друге, у 2012 р. друге місце виборів Олександр Кобзар, а Анастасія Тимофєєва — третє у 2013 р.

Велику увагу кафедра приділяє питанням комп'ютеризації як основного напрямку розвитку навчального процесу. Студентів готують до використання сучасних програм, що дозволяють моделювати ливарні процеси й розробляти оптимальні технології виготовлення виливків. Кафедра має власний комп'ютерний клас, усі комп'ютери якого підключені до мережі Інтернет. Викладачі кафедри спільно зі студентами розробили нові комп'ютерні програми для моделювання роботи стружувальних та пресових механізмів формувальних машин. Комп'ютерні програми для навчання та контролю знань широко використовуються під час атестації студентів із навчальних дисциплін відповідно до введеної в університеті кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Сумарна площа закріплених за кафедрою приміщень становить 575,5 м². У складі кафедри діють лабораторії: формувально-плавильна (оснащена печами опору, індукційними, Таммана, Ducatron), випробування формувальних матеріалів і сумішей, теорії та технології ливарного виробництва, художнього литва, спеціальних видів лиття, науково-дослідна, фізичного моделювання.

Паралельно з навчальним процесом викладачі проводять наукову діяльність, широко залучаючи до неї найкращих студентів. Основним напрямом наукових досліджень є поліпшення якості сталевих і чавунних виливків шляхом удосконалення процесів плавки, позапічної обробки та розливання металу. Розробки співробітників кафедри впроваджені на ДМКД, ДСЗ, Кременчуцькому сталеливарному заводі, Полтавському турбомеханічному заводі, Харківському заводі імені В. О. Малишева, Дніпропетровському електровозобудівному, НКЕМЗ та інших підприємствах. Результати відображені у статтях, опублікованих у провідних науково-технічних журналах, монографіях, доповідях

Плавильна лабораторія. Індукційна піч ICT-016

на міжнародних конференціях. Співробітники кафедри щороку публікують близько 20 наукових праць. На кафедрі працює аспірантура. У 2009 р. завдяки зусиллям кафедри Дніпродзержинський державний технічний університет став членом Асоціації ливарників України.

Під час розробки нових навчальних планів і стандартів освіти працівники кафедри прагнуть враховувати всі зміни, що відбуваються в ливарному виробництві України та світу. Випускників орієнтують на глибоке знання нових ливарних технологій та устаткування, яке застосовують у технічно розвинених країнах, розкривають шляхи й умови підвищення якості виливків до рівня світових вимог, технічного переозброєння виробництва, зниження витрат матеріальних і енергетичних ресурсів, поліпшення екології та умов праці ливарників, забезпечення конкурентоспроможності українського литва на світовому ринку.

КАФЕДРА МЕТАЛУРГІЇ ЧОРНИХ МЕТАЛІВ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА В. І. ЛОГІНОВА

Сігарьов Євген Миколайович — завідувач кафедри металургії чорних металів, доктор технічних наук, доцент.

Народився 6 серпня 1966 р. в м. Дніпродзержинську. У 1988 р. із відзнакою закінчив Дніпродзержинський державний технічний університет за спеціальністю «Металургія чорних металів» і здобув кваліфікацію інженера-металурга. У 2000 р. отримав другу вищу освіту за спеціальністю «Менеджмент організацій» із присвоєнням кваліфікації економіста-менеджера.

З 1988 до 1997 р. Є. М. Сігарьов працював на посадах стажиста-дослідника, наукового дослідника кафедри теорії металургійних процесів Дніпропетровського металургійного інституту, Інституту тео-

рії та практики сталеплавильних процесів. У 1997 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата, а у 2013 р. — доктора технічних наук.

Із 1997 р. працює в Дніпродзержинському державному технічному університеті на посадах асистента, старшого викладача, доцента кафедри рудно-термічних процесів (сьогодні — кафедра металургії чорних металів), професора кафедри металургії чорних металів. У 2014 р. за конкурсом обраний завідувачем кафедри металургії чорних металів. Опублікував понад 200 наукових праць у вітчизняних і зарубіжних фахових виданнях, має 28 патентів України на інноваційні технології та пристрої. Підготував двох кандидатів технічних наук, є науковим керівником чотирьох аспірантів.

Кафедра металургії чорних металів (колишні назви: кафедра металургії чавуну, кафедра руднотермічних процесів) заснована в 1929 р. Самовіддана праця кількох поколінь її професорсько-викладацького складу та випускників значно сприяла становленню вітчизняної чорної металургії. У різні часи кафедрою завідували відомі вчені й організатори металургійної галузі, які присвятили життя справі народження металу: Б. О. Бриліантов, Н. З. Плоткін, В. І. Логінов, Г. Ю. Крячко, А. Г. Чернятевич, А. П. Огурцов.

Заслужений винахідник України, канд. техн. наук, доц. Н. З. Плоткін очолював кафедру з 1944 до 1957 р. У 40–50-х рр. ХХ ст. його винаходи були впроваджені у виробництво на багатьох металургійних заводах і комбінатах. Опублікував 40 наукових праць, мав 27 авторських свідоцтв СРСР, патенти США, Франції, Японії, Австралії, ФРН, Великобританії.

У 1957–1992 рр. кафедру очолював заслужений працівник вищої школи, заслужений винахідник України, д-р техн. наук, проф. В. І. Логінов, який упродовж 25 років (1963–1988) працював ректором індустріального інституту. Про непересічні наукові досягнення В. І. Логінова свідчать 240 наукових праць, 65 авторських свідоцтв і патентів на нові технології та пристрої. Він підготував 10 кандидатів технічних наук.

Наступником В. І. Логінова на посту завідувача кафедри «Металургія чавуну» в 1992 р. став відмінник освіти України, канд. техн. наук, доц. Г. Ю. Крячко. Сфера наукових інтересів і розробок Г. Ю. Крячка — теорія та практика металургії чавуну. Його наукові

СІГАРЬОВ
Євген
Миколайович
Завідувач
кафедри металургії
чорних металів,
д-р техн. наук, доцент

пошуки відображені в понад 100 наукових працях і 22 винаходах.

Із 1997 р. кафедру очолив академік АІНУ, д-р техн. наук, проф. А. Г. Чернятевич — відомий в Україні та далеко за її межами спеціаліст у галузі теорії та практики конвертерних процесів виробництва сталі. Талановитий дослідник, А. Г. Чернятевич удосконалив методики й експериментальну базу високотемпературного моделювання процесів ківшової обробки та продування розплаву в конвертері. Інноваційні технологічні рішення впроваджені й позитивно оцінені на ряді українських і закордонних металургійних підприємств. Займаючись викладацькою та науково-дослідною роботою, А. Г. Чернятевич опублікував понад 450 наукових праць, отримав понад 75 авторських свідоцтв СРСР,

патентів України та Росії, підготував 10 кандидатів і чотирьох докторів технічних наук.

У 2010 р. до складу науково-педагогічного колективу кафедри металургії чорних металів влився колектив кафедри металургії сталі. Це дозволило розширити сферу наукових інтересів кафедри, охопити весь технологічний маршрут отримання сталевих заготовок — від агломераційного до доменного переділу, від ковшової обробки чавуну до виплавки та розливання сталі. Завідувачем кафедри з 2010 р. став д-р техн. наук, проф. А. П. Огурцов, який до 1979 р. очолював кафедру металургії сталі, а з 1988 до 2003 р. працював на посаді ректора ДДТУ. Роботи заслуженого діяча науки і техніки України А. П. Огурцова, а це понад 700 наукових праць і 45 авторських свідоцтв, — зна-

Колектив кафедри металургії чорних металів (зліва направо): перший ряд: доц. Г. Ю. Крячко, доц. Л. О. Сафіна-Валуєва, проф. А. П. Огурцов, зав. кафедри доц. Є. М. Сігарьов, доц. В. П. Полетаєв, доц. А. Д. Кулік, технік М. М. Малашонок; другий ряд: доц. С. П. Пантейков, доц. К. І. Чубін, доц. М. А. Кащєєв, доц. М. Р. Руденко, зав. лабораторії В. Н. Ісаков, зав. лабораторії В. А. Сєдих, ст. лаборант Н. О. Ільєнко, асист. А. А. Похвалітій

чний внесок у розвиток теорії та практики розливання сталі. Підготував 10 кандидатів і п'ятьох докторів наук.

У 2014 р. кафедру очолив д-р тех. наук, проф. кафедри Є. М. Сігарьов, вихованець наукової школи А. Г. Чернятевича. Непересічний викладач, науковець і дослідник, він опублікував понад 200 наукових праць, отримав 28 патентів України на інноваційні технології та пристрої, підготував двох кандидатів наук.

Кафедра металургії чорних металів підготувала понад 4000 інженерів, 30 кандидатів і чотирьох докторів технічних наук. Багато випускників кафедри займали ключові посади у вітчизняній металургії: В. С. Бойко працював міністром чорної металургії УРСР; Н. Ф. Слинько — начальником Київського управління «Вторчермет»; В. А. Брагута — головним інженером Керченського металургійного заводу; П. Я. Чересло — начальником аглодоменного відділу Українського державного інституту по проектуванню металургійних заводів (Укрдіпрометз); Г. Г. Орешкін — директором Дніпровського металургійного комбінату (ДМК); Герой Соціалістичної Праці А. К. Рудков — головним інженером ДМК; А. М. Чечуро — головним доменщиком міністерства чорної металургії УРСР. Високу репутацію в промисловості мали І. О. Некрасов, який працював начальником доменного цеху ДМК, а потім заступником головного редактора журналу «Сталь»; Г. Ф. Міхалевич — у різні роки начальник доменних цехів ДМК, Магнітогорського металургійного комбінату, «Запоріжсталі», відділу металургії Держплану УРСР; начальники доменного цеху ДМК М. М. Харченко та І. Л. Колесник; головний спеціаліст ДМК, лауреат Державної премії СРСР З. С. Корченко; головний інженер комбінату «Криворіжсталь» В. П. Погорілий; директор Макіївського труболиварного заводу А. П. Тітков; директор Краматорського металургійного заводу, Герой Соціалістичної Праці В. Д. Діордієв; головний сталеплавильник ДМК Л. А. Чавела; генеральний директор Придніпровського механічного заводу М. А. Кащєєв; начальники киснево-конвертерного цеху ДМК А. Г. Родь і М. М. Недбайло та багато інших вихованців кафедри.

Кафедра металургії чорних металів забезпечує якісну фундаментальну підготовку випускників, прищеплює своїм студентам високу загальну культуру, навички науково-дослідної роботи. Вона ліцензована за IV рівнем акредитації за спеціальністю 05040101 — «Металургія чорних металів» за багатоступеневою підготовкою: бакалавр, спеціаліст, магістр.

Гарантією якості підготовки фахівців є непересічний кваліфікаційний рівень викладацького та наукового складу кафедри, де працюють двоє професорів — доктори технічних наук А. П. Огурцов і Є. М. Сігарьов, десятеро доцентів — Г. Ю. Крячко, Л. О. Сафіна-Валуєва, О. Л. Мастеровенко, М. Р. Руденко, К. А. Мусієнко, С. П. Пантейков, М. А. Кащєєв, В. П. Полетаєв, А. Д. Кулик, К. І. Чубін. На кафедрі функціонують аспірантура та докторантура.

Кафедра має спеціалізовані аудиторії, оснащені ПЕОМ, макетами, моделями та тренажерами, музейну колекцію матеріалів доменного та сталеплавильного виробництва.

Доменна лабораторія кафедри МЧМ. Наукова дискусія

Дбають на кафедрі металургії чорних металів і про нове поповнення студентів: викладачі зустрічаються з учнями шкіл і робітничою молоддю міста, виступають на «днях відкритих дверей» університету, телебаченні та радіо, публікуються в міських газетах, знайомлять абітурієнтів із кафедрою. Основний напрям наукової діяльності кафедри сьогодні — теорія та практика ресурсо- та енергоефективного агло-доменно-конвертерного виробництва в умовах сировинної бази України.

Багаторічний науковий досвід співробітників кафедри дозволив обґрунтувати доцільність наукових досліджень з метою розробки: теоретичних і технологічних основ підвищення енергоефективності агломераційного виробництва та якості чавуну в умовах наявної сировинної бази; інноваційних технологій комплексного рафінування переробного чавуну в ковші перед конвертерною плавкою з використанням дешевих реагентів; дуттьових пристроїв для ведення конвертерної плавки з верхнім комбінованим продуванням ванни за малошлаковою технологією, зокрема з елементами рідкофазного відновлення сировини; нових способів нанесення шлакового гарнісажного покриття на футерівку конвертера; методів оптимізації технології розкислення сталі з метою економії розкислюючих елементів; підвищення якості великих злитків за рахунок відбору тепла та рафінування сталі в процесі розливання; способів удосконалення технології безперервного розливання сталі, зокрема, підвищення якості макроструктури литого металу шляхом застосування «м'якого обтиснення» тощо.

Науковий авторитет кафедри підтверджений активною участю її співробітників у міжнародних конференціях і конгресах: «Стан і перспективи розвитку аглодоменного виробництва України» (м. Маріуполь); «Виробництво чавуну на межі століть» (м. Дніпропетровськ — м. Кривий Ріг); «Теорія та практика киснево-конвертерних процесів» (м. Дніпропетровськ); «Металургія і метали ХХІ століття» (м. Москва); «Сучасні проблеми металургійного виробництва» (м. Волгоград); «Спеціальна металургія: вчора, сьогодні, завтра» (м. Київ) та в конгресах сталеплавильників.

**КАФЕДРА ОБРОБКИ МЕТАЛІВ ТИСКОМ
ІМЕНІ ПРОФЕСОРА Б. М. ІЛЮКОВИЧА**

Єршов Сергій Володимирович — завідувач кафедри обробки металів тиском, доктор технічних наук, професор.

Народився 28 жовтня 1972 р. в м. Дніпродзержинську. У 1994 р. із відзнакою закінчив Дніпродзержинський державний технічний університет за спеціальністю «Обробка металів тиском» та здобув фах інженера-металурга.

З того ж року працював у ДДТУ асистентом, згодом доцентом кафедри обробки металів тиском. У 1999 р. під керівництвом проф. Б. М. Ілюковича захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук «Теоретичне та експериментальне дослідження деформованого стану при прокатуванні профілів з ребрами жорсткості», а у 2009 р. — дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук «Розвиток теорії напружено-деформованого стану при прокатуванні зі зниженим тріщиноутворенням в системах сортових калібрів». У 2009 р. за конкурсом обраний завідувачем кафедри обробки металів тиском. Дійсний член Академії наук вищої школи України з 2011 р.

Сергій Володимирович Єршов опублікував понад 80 наукових праць. Під його керівництвом захищені дві кандидатські дисертації, а нині він є науковим керівником чотирьох аспірантів. Член двох спеціалізованих учених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій.

Кафедра обробки металів заснована під час перетворення робітничого технікуму на вечірній інститут у 1930 р. Її випускники отримують кваліфікацію інженерів-технологів (металургія) в галузі прокатного, волочильного, ковальсько-пресового та трубного виробництва. Кафедра акредитована за IV рівнем і, відповідно до ліцензії Міністерства освіти і науки України, має право здійснювати підготовку фахівців трьох освітньо-кваліфікаційних рівнів: «бакалавр» — базова вища освіта (6.05040104); «спеціаліст» — повна вища освіта (7.05040104); «магістр» — повна вища освіта (8.05040104) за спеціальністю «Обробка металів тиском». На кафедрі відкрита також аспірантура та докторантура за спеціальністю 05.03.05 «Процеси та машини обробки тиском».

Кваліфікація за спеціальністю «Обробка металів тиском» дозволяє випускникам працевлаштовуватися на провідних металургійних підприємствах України, а також на багатьох машинобудівних, механічних заводах, невеликих підприємствах із виготовлення металовиробів, малих підприємствах різного профілю, діяльність яких пов'язана з обробкою або реалізацією металів. Рівень знань, які отримують студенти, навчаючись за спеціальністю «Обробка металів тиском», дозволяє їм у подальшому успішно адаптувати-

ся на різноманітних підприємствах як металургійної, так і інших галузей промисловості, створювати власні підприємства.

З 1930 до 1972 р. кафедру обробки металів тиском очолювали відомі вчені: доценти Д. І. Лихнякевич, Л. Ф. Молотков, А. О. Нефьодов; з 1973 — д-р техн. наук, проф. Б. М. Ілюкович-Страковський; з 2006 до 2009 р. — д-р техн. наук, проф. Г. В. Левченко. Виконуючим обов'язки завідувача кафедри в 1972–1973 роках був доц. В. Н. Єршов, а у 2005–2006 роках доц. М. Є. Нехаєв. На даний момент завідує кафедрою — д-р техн. наук, проф. С. В. Єршов.

Нині науково-педагогічний колектив кафедри складається з шести викладачів: завідувач кафедри, д-р техн. наук, професор С. В. Єршов; д-р техн. наук, професор О. П. Максименко; канд. техн. наук, доцент В. М. Самохвал; канд. техн. наук, доцент М. К. Ізмайлова; к. т.н., доцент М. М. Штода та асистент С. Ю. Гаврилін. Також навчальний процес забезпечують завідувач лабораторією І. І. Штода, майстер виробничого навчання Є. Д. Кліщенко.

У різні роки на кафедрі обробки металів тиском працювали відомі вчені, зі значним виробничим досвідом: професори В. А. Ніколаєв, Ю. І. Коковихін, М. А. Тилкін, А. М. Саф'ян, доценти В. М. Єршов, Б. В. Мерекін, В. Д. Єсіпов, П. М. Івшин, Б. М. Бойко, В. П. Капелюшний, Є. В. Галицький, М. Є. Нехаєв, старший викладач А. П. Чернета й інші.

За свою історію кафедра обробки металів тиском підготувала кілька тисяч фахівців, які працювали та продовжують працювати на високих посадах на металургійних комбінатах, у науково-дослідних інститутах та інших підприємствах. Це: директори Дніпровського металургійного комбінату імені Ф. Е. Дзержинського (ДМКД) канд. техн. наук А. П. Січевий, канд. техн. наук М. П. Підберезний та В. В. Пихтін; голо-

вні калібрувальники ДМК В. В. Денисов, Л. О. Князева; заступники директорів з виробництва Є. М. Попов, А. П. Ступак, К. В. Малюк; головний прокатник Е. С. Салацинський; начальники прокатних цехів Ю. С. Слонівський, А. С. Чабанюк, Г. Я. Шаповалов, Г. П. Губко, М. М. Шенцель, Л. М. Неклеса, О. М. Печериця; заступник директора по кадрах Є. І. Гамазинський; начальник відділу стандартизації І. Ф. Калюжний. Нині на Дніпровському металургійному комбінаті працюють випускники кафедри: директор технічний В. В. Мосьпан; головний калібрувальник канд. техн. наук С. М. Мельник; начальник вісепрокатного цеху М. М. Кравченко; начальник сортопрокатного цеху К. Г. Геймур; начальник прокатної лабораторії НВО Г. О. Мединський, начальник ЦЗЛ П. Є. Клименко й інші.

На інших металургійних комбінатах, у науково-дослідних інститутах та науково-виробничих об'єд-

**ЄРШОВ
Сергій
Володимирович**

*Завідувач
кафедри обробки
металів тиском,
д-р техн. наук,
професор*

Д. І. Лихнякевич
Канд. техн. наук,
доц.

Л. Ф. Молотков
Канд. техн. наук,
доц.

А. О. Нефьодов
Канд. техн. наук,
доц.

Б. М. Ілюкович-
Страковський
Д-р техн. наук,
професор

М. Є. Нехаєв
Канд. техн. наук,
доц.

Г. В. Левченко
Д-р техн. наук,
професор

наннях працювали та працюють: канд. техн. наук М. Є. Нехаєв — директор НВО «Дніпрофмаш»; канд. техн. наук Е. А. Мільман — заступник директора СП «РАКС»; канд. техн. наук І. О. Курандо — заступник директора УкрНДІмета з наукової роботи; д-р техн. наук Ф. Е. Долженков — директор ДонНДІчормета; О. К. Піщида — головний калібрувальник Молдавського металургійного комбінату (м. Рибниця); В. О. Берковський — директор з виробництва, начальник сортопрокатного цеху того ж заводу; В. О. Карпюк — голова правління ЗАТ «Нікопольська трубна компанія»; Е. М. Попов — генеральний директор Дніпропетровського трубного заводу; С. М. Ткаченко — головний калібрувальник металургійного комбінату в Нігерії; В. В. Буряк — директор із виробництва меткомбінату «Запоріжсталь»; В. А. Гетманець — головний прокатник меткомбінату «Криворіжсталь», згодом — завідувач лабораторії Криворізького інституту автоматики; І. Ф. Долженков — д-р техн. наук, зав. кафедри металознавства та термообробки (до 2000 р.) НМетАУ; І. О. Трусова — д-р техн. наук, професор Білоруського національного технічного університету,

вчений секретар із захисту дисертацій Д 02.05.14 при університеті й інші.

За значні наукові розробки та впровадження їх у виробництво були відзначені державними преміями СРСР випускники кафедри канд. техн. наук А. П. Січевий, канд. техн. наук Л. А. Брежнев, В. С. Анокевич, Н. П. Підберезний.

На кафедрі створена унікальна сучасна матеріально-технічна база для забезпечення навчального процесу та проведення науково-дослідних і господарсько-договірних робіт. Це дві потужні лабораторії, до складу яких входить прокатне та волочильне обладнання: двовалкові сортові прокатні стани 180 і 210; шестивалковий листовий стан 600; напівпромисловий двоклітьовий лінійний стан 300 оснащений сучасною тензометричною апаратурою; волочильні стани 350 і 550; неперервний чотириклітьовий стан 400; волочильний стан 6/550; багатоступінчастий волочильний стан 22/200; розривна машина ЦДММ-10; універсальний прес УГ-20/2. Для підготовки лабораторних робіт і досліджень використовується парк металорізальних верстатів (токарські, фрезерні, розточувальні, шліфу-

Колектив кафедри обробки металів тиском (зліва направо): зав. лабораторії І. І. Штода, доц. В. М. Самохвал, асист. С. Ю. Гаврилін, асп. Д. І. Лобойко, доц. М. М. Штода, зав. кафедри проф. С. В. Єршов, асп. К. О. Кравченко, проф. О. П. Максименко, асп. Д. М. Федорович, доц. М. К. Ізмайлова

вальні, стругальні, довбальні, відрізнi тощо), а також термічна ділянка. Кафедра має власну технічну бібліотеку (приблизно 650 примірників), для студентів, аспірантів і викладачів функціонує комп'ютерний клас.

Кафедра ОМТ з 60-х рр. підтримує тісні та плідні зв'язки із закордонними інститутами та підприємствами. У 1967 р. доц. А. О. Нефьодов читав лекції студентам політехнічного інституту та інженерної школи прокатників і металургів міст Магдебурга та Різи (НДР). Із візитом-відповіддю для читання лекцій дніпродзержинським студентам-прокатникам на кафедру приїжджав керівник Інституту калібрування прокатних валків (м. Різа) д-р Хорст Нойман. Одночасно в стінах Дніпродзержинського індустріального інституту проводилася конференція з калібрування валків за участі провідних калібрувальників заводів України. Доц. А. О. Нефьодов також виступав із доповідями на Європейському з'їзді калібрувальників у м. Глівіце (Польща, 1963 р.) та на 3 і 5 Міжнародних металургійних симпозиумах у м. Лейпцигу (НДР, 1965 та 1967 рр.).

Виконані розробки калібрів валків і привалкової арматури для нових на той час станів 450 Кузнецького меткомбінату (Росія), 650 Ісфаханського меткомбінату (Іран), 450 Хелуанського меткомбінату (ОАР), дрібно-сортових станів Молдавського та Білоруського метзаводів, станів 300 Узбецького метзаводу (м. Бекабад) та заводу «Промет» (м. Бургас, Болгарія). Співробітники кафедри взяли участь у навчанні персоналу та освоєнні нових станів 300 на металургійних заводах Узбекистану та Болгарії.

Кафедра також проводила комплекс досліджень з енергосилових і технологічних параметрів прокатки на станах ДМКД, Криворізького, Донецького, Єна-

кiївського, Краматорського й інших металургійних заводів. Розробки співробітників кафедри використовувалися під час розробки проектів реконструкції рейкобалкового, трубозготівельного й універсального станів ДМКД, стану 400 Донецького металургійного заводу.

У 1972 р. наказом Мінчермету СРСР при кафедрі була створена галузева лабораторія фасонних профілів для автомобілебудування. Ініціатором її створення та першим керівником був завідувач кафедри обробки металів тиском А. О. Нефьодов. Із 1973 по 1984 рік завідувачем галузевої лабораторії був доц. В. Д. Єсіпов. Із 1984 р. по 2012 рік

лабораторію очолював випускник кафедри канд. техн. наук М. Є. Нехаєв. А науковим керівником усіх розробок, створених співробітниками галузевої лабораторії в період із 1973–2005 рр. був д-р техн. наук, проф. Б. М. Ілюкович.

Галузева лабораторія співпрацювала з металургійними заводами, які спеціалізувалися на освоєнні і виробництві фасонних спецпрофілів високої точності: Череповецький сталепрокатний завод, Іжевський металургійний завод, Ленінградський завод турбінних лопаток, а також з науково-дослідними інститутами — Інститут чорної металургії, Донецький науково-дослідний інститут чорної металургії, Центральний науково-дослідний інститут чорної металургії (Москва) та інші.

На кафедрі обробки металів тиском було підготовлено дві докторські (О. П. Максименко та С. В. Єршов) і 13 кандидатських дисертацій (Є. В. Галицький, О. В. Нікулін, М. Є. Нехаєв, М. К. Ізмайлова, В. П. Капелюшний, В. П. Самохвал, С. В. Єршов, С. С. Землянова, М. П. Підберезний, М. М. Штода, С. М. Мельник,

Стан 300 у прокатній лабораторії 5-го корпусу

Стан 180 у прокатній лабораторії 5-го корпусу

Є. Є. Мостіпан, Р. Я. Романюк). Сьогодні в аспірантурі кафедри навчаються п'ятеро аспірантів, керівниками яких є професори О. П. Максименко та С. В. Єршов.

Викладачі кафедри опублікували понад 700 друкованих праць, зокрема 40 монографій і довідників.

Під редакцією професора Б. М. Ілюковича опубліковано 35 монографій. Фундаментальними монографіями є «Теоретические основы обработки металлов давлением» в 2 томах авторів Б. М. Ілюковича, М. Є. Нехаєва, С. В. Єршова і «Прокатка фасонных профилей» Б. М. Ілюковича. Видано також енциклопедичний довідник «Прокатка и калибровка» в 6 томах (автори — Б. М. Ілюкович, М. Є. Нехаєв, С. Є. Меркур'єв, В. П. Капелюшний), «Элементы контактной гидродинамики смазки при прокатке» (О. П. Максименко, М. П. Підберезний), «Теория прокатки крупных слитков» (О. П. Максименко, С. С. Землянова), «Основы трибологии» (О. П. Максименко, О. Е. Лейко).

Науково-дослідні роботи кафедри проводяться в тісному співробітництві з НДІ «Профіль» та НВО «Дніпрофмаш»; тут студенти кафедри проходять практику, набувають виробничого досвіду, беруть участь у виконанні наукових досліджень, виконують реальні дипломні роботи та проекти.

У результаті на станах кафедри розроблені калібровки і проведено більше 400 дослідних прокатувань фасонних профілів різних конфігурацій і більш 500 сортних профілів. Створено п'ять і реконструйовано сім спеціальних прокатних станів на металургійних і сталепрокатних заводах СНД.

Постійними партнерами кафедри є більше 80 металургійних і машинобудівних підприємств України.

Розробки колективу виконуються на високому науково-технічному рівні, що підтверджуються па-

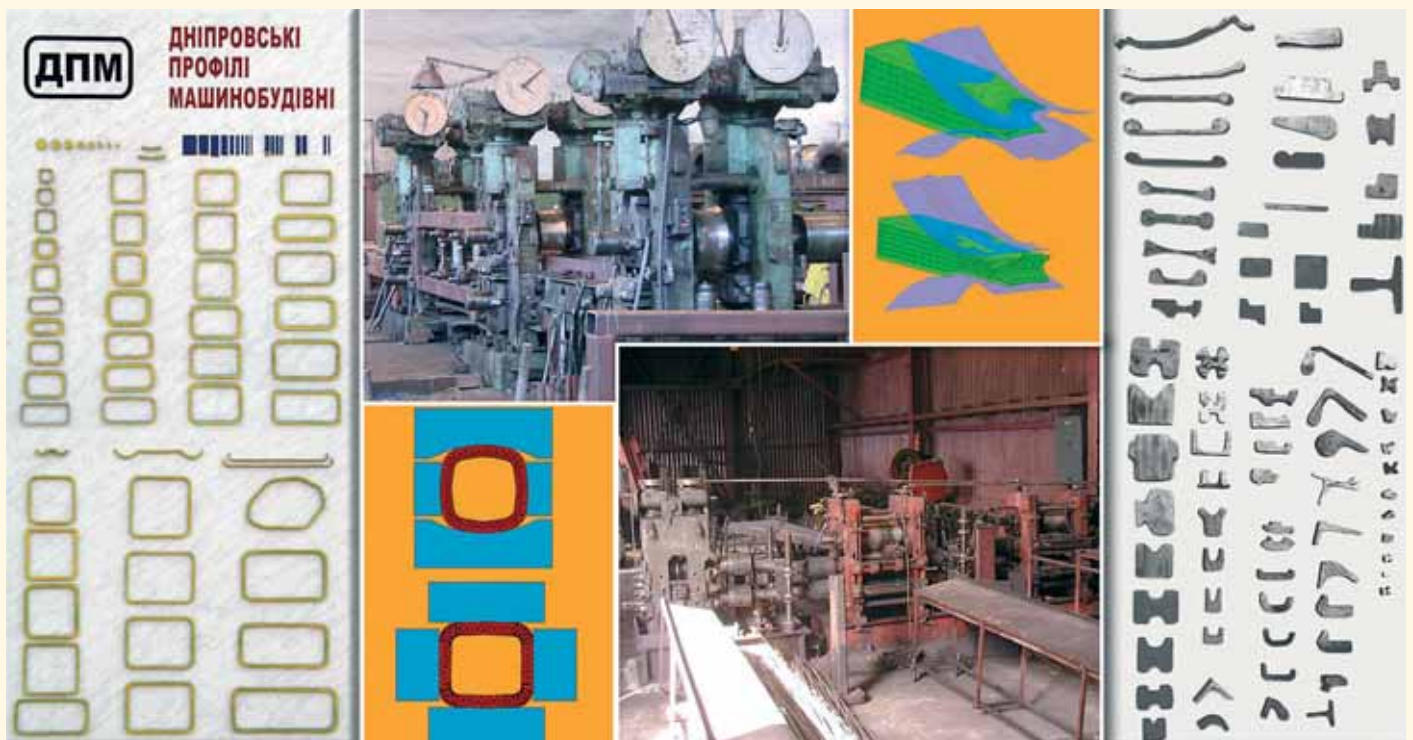
Стан 400 у прокатній лабораторії 7-го корпусу

тентами на винаходи, медалями, орденами та грамотами.

Із 2013 року на базі лабораторії корпусу № 7 за підтримки творчої групи «SeAl» була створена Майстер-студія художньої обробки металів, де будь-хто може спробувати свої сили в даному ремеслі.

Результати роботи студії художньої обробки неодноразово демонструвалися на різних виставках у тому числі вони стали основою художньої композиції в Долині казок Кримського півострова біля м. Ялти.

Ця студія дозволяє студентам та учням отримати навички творчої роботи з металом, розвиває в них не тільки технічне мислення, а й творчі риси, пошук прекрасного.

Теоретичні та практичні розробки кафедри

Робота майстер-студії художньої обробки металів

У 2014 році на базі Дніпродзержинського державного технічного університету кафедрою ОМТ проведено Всеукраїнську конференцію з проблем вищої освіти і науки «Проблеми та шляхи удосконалення ступеневої підготовки фахівців-металургів». За результатами конференції було випущено тематичний збірник, де представлені матеріали доповідей учасників всеукраїнської конференції, які присвячені проблемам вищої освіти і науки. Матеріали були надані викладачами вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації України.

Основні напрямки наукових досліджень колективу кафедри:

- розробка теоретичних методів розрахунку формозміни металу та силових параметрів прокатування у фасонних калібрах. Засновник напрямку — проф. Б. М. Ілюкович. Основні виконавці в різні роки — проф. С. В. Єршов, доценти М. К. Ізмайлова, М. Є. Нехаєв, О. В. Нікулін, М. М. Штода. Сьогодні цей напрямок продовжує розвивати проф. С. В. Єршов, доцент М. К. Ізмайлова;
- розробка й освоєння нових фасонних спецпрофільів високої точності для автомобілебудування й інших галузей промисловості, холодно- та гарячекатаних профільних труб, гнутих профі-

лів і проектування прокатно-волочильного обладнання для їх виробництва. Засновники напрямку — проф. Б. М. Ілюкович та В. Д. Єсіпов. Основні виконавці в різні роки — доценти М. Є. Нехаєв, В. П. Капелюшний, В. М. Самохвал. Сьогодні цей напрямок на кафедрі продовжує розвивати проф. С. В. Єршов, доцент В. М. Самохвал. У рамках відокремленого від університету НДІ «Профіль» цей напрямок продовжує розвивати доцент М. Є. Нехаєв;

- розробка й удосконалення калібрувань валків і привалкової арматури для нових і діючих станів. Засновники напрямку Б. В. Мерекін. У різні роки керівниками напрямку були — доц. Є. В. Галицький, канд. техн. наук М. М. Гелерман. Основні виконавці в різні роки — доц. В. П. Капелюшний, канд. техн. наук С. М. Мельник, наукові співробітники С. М. Ткаченко, Г. В. Сирота, Л. М. Гелерман, В. М. Ларіонов. Сьогодні цей напрямок продовжує розвивати проф. С. В. Єршов, доцент М. М. Штода, канд. техн. наук С. М. Мельник;
- дослідження напружено-деформованого стану металу при прокатуванні штаб, зокрема із застосуванням мастильних речовин. Засновник напрямку — проф. О. П. Максименко. Основні виконавці в різні роки — доц. В. М. Самохвал, канд. техн. наук Р. Я. Романюк і канд. техн. наук С. С. Землянова. Сьогодні цей напрямок продовжує розвивати проф. О. П. Максименко.

Висока кваліфікація випускників кафедри підтверджується результатами фахових студентських змагань. Студенти регулярно займають призові місця у II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з напрямку «Металургія» за спеціальністю «Обробка металів тиском». У різні роки це студенти: В. В. Степчук, К. В. Романюк, М. Є. Веселова, Д. І. Лобойко, Д. М. Федорович та інші. Науково-дослідні роботи студентів К. О. Кравченко, Д. М. Федоровича, Н. Ю. Житнікової посідали призові місця у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт за напрямом «Металургія» та нагороджені Дипломами Міністерства освіти і науки України.

Високий науково-технічний рівень роботи колективу кафедри ОМТ підтверджений нагородами та грамотами міжнародних виставок, почесними місцями в рейтингових програмах.

КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЇ ТА УСТАТКУВАННЯ ЗВАРЮВАННЯ

Камель Георгій Іванович — завідувач кафедри технології та устаткування зварювання, доктор технічних наук, професор.

Народився 15 березня 1942 р. в м. Запоріжжі. У 1969 р. закінчив Запорізький машинобудівний інститут (сьогодні Запорізький національний технічний університет). Працював на машинобудівному заводі, а з 1976 р. — у рідному навчальному закладі, де прой-

шов шлях старшого наукового співробітника, асистента, доцента, професора. Очолював кафедри деталей машин і підйомно-транспортних механізмів. А з 2012 р. Георгій Іванович є завідувачем кафедри технології та устаткування зварювання ДДТУ.

Кандидатську дисертацію Г. І. Камель захистив у 1999 р., дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук — у 2009 р. У 2012 р. йому присвоєне

звання професора. Сфера наукових інтересів: триботехніка, теоретичні, прикладні та технологічні аспекти підвищення зносостійкості, конструювання, виробництва, ремонту й експлуатації обладнання робочих органів промислового транспорту. Є співавтором монографії «Дослідження конічних трибосистем у промисловому транспорті» (Г. І. Камель, В. В. Перемітько, Р. А. Куліковський, 2013), запатентованого винаходу способу плавки (Г. І. Камель, В. В. Перемітько, А. І. Петрик, К. В. Бондаренко).

КАМЕЛЬ
Георгій Іванович

*Завідувач кафедри
технології та устаткування зварювання,
д-р техн. наук,
професор*

Кафедра технології та устаткування зварювання заснована в 1966 р. як предметна комісія у складі кафедри металургії чавуну. Її створення було зумовлене великим попитом на інженерів-зварювальників. Засновником і першим завідувачем кафедри, яка до 2003 р. мала назву кафедри металургії та технології зварювального виробництва, був канд. техн. наук, доц. В. М. Мілютін. На плечі Владислава Михайловича лягла ціла низка непростих завдань, адже йому треба було підібрати колектив, забезпечити новостворену кафедру аудиторно-лабораторним фондом (вона розпочинала роботу в непристосованих для цього будівлях корпусу № 2), обладнанням та методичними матеріалами, розпочати виконання дослідних робіт зі зварювання.

Перший випуск фахівців відбувся в 1971 р. Група МЗВ-66-Ід стала переможницею на огляді-конкурсі найкращої студентської групи Радянського Союзу. Юнаків і дівчат нагородили екскурсійною путівкою до Прибалтики. Серед студентів того «зоряного» складу групи були: Ю. М. Гітін, тривалий час заступник головного механіка ДМК, П. С. Івченко, канд. техн. наук, доц. рідної кафедри.

У 1976 р. завідувачем кафедри за конкурсом обрали канд. техн. наук П. С. Лазаря, який прийшов з Ново-Каховського заводу зварювального устаткування. Надалі кафедру очолювали Б. Д. Лебедев (1982–1987), Є. М. Кривко (1987–1998), В. В. Перемітько (1998–2011), а з 2012 р. — д-р техн. наук, проф. Г. І. Камель.

У 1980 р. від кафедри відокремилася предметна комісія «Устаткування та технологія зварювального виробництва», яка в 1982 р. перетворилася на однойменну кафедру у складі механічного, а з 1985 р. — інженерно-педагогічного факультету. Підготовка інженерів-викладачів машинобудівних дисциплін у ДДТУ тривала до 1993 р., а потім її доручили новоутвореній Українській інженерно-педагогічній академії (м. Харків). На кафедрі УТЗВ працювали доценти А. К. Маришкін (перший завідувач кафедри УТЗВ), В. А. Малаховський, А. М. Беляєв (завідувач кафедри в 1986–1991 рр.), В. М. Мілютін, В. О. Пінашина; старші викладачі Ю. А. Коржавін (декан інженерно-педагогічного факультету) і Н. Г. Щепеліна; асистенти П. П. Єлагін і Л. М. Сорокіна; ст. лаборант Л. С. Огурцова.

Випускників кафедри УТЗВ, що отримували, окрім інженерних, ще й ґрунтовні психолого-

педагогічні знання, готували для системи професійно-технічної освіти. Багато з них досягли значних успіхів: В. Неклеса став директором Дніпродзержинського вищого професійно-технічного училища № 22; Д. Зельцер, працюючи викладачем спецтехнології ПТУ № 25 м. Дніпродзержинська, отримав медаль ВДНГ; Л. Сорокіна, В. Перемітько, Г. Савош захистили дисертації та викладають у рідному університеті; Г. Савош — начальник відділу з соціально-гуманітарних питань університету.

У 1983 р. кафедру МТЗВ перевели до сьомого корпусу з виділенням понад 600 м² площі. Це дозволило створити шість лабораторій замість трьох, змонтувати та використовувати все наявне устаткування. На той час, крім згаданих раніше, на кафедрі

працювали доценти Н. А. Заспицький (1968–1992) і Г. П. Мельніченко (1968–1987).

Викладачі спрямовували зусилля на розробку робочих програм, поновлення та створення нових лабораторних робіт, методичних вказівок до курсового та дипломного проектування, виробничої практики тощо. Це дало змогу якісно вести навчальний процес і займатися науковим пошуком.

У 1984 р. відкрито філію кафедри на вагонобудівному заводі ім. газети «Правда» (нині ВАТ «Дніпровагонмаш»). Це дозволило залучити до проведення лекцій висококваліфікованих заводських фахівців, зокрема головного зварювальника заводу В. І. Васильєва. З 1985 р. студенти, які виконували реальні дипломні проекти для виробництва, захищали роботи безпосередньо на заводі. Крім того, у навчальному цеху заводу було налагоджене виробниче навчання студентів. Кафедра першою в інституті почала давати своїм студентам робітничі розряди, і ця традиція збереглася донині. Крім ВАТ «Дніпровагонмаш», колектив кафедри традиційно підтримує тісні зв'язки з Південним машинобудівним заводом, Інститутом електрозварювання імені Є. О. Патона.

Співробітники кафедри в різні часи виконували госпдоговірні науково-дослідні роботи для Дніпровського металургійного комбінату, ВАТ «Дніпровагонмаш», ВАТ «ДніпроАзот», ВО «Укрбургаз» (м. Уренгой), будівництва каналу «Дніпро–Донбас», підприємств Москви, Липецька й інших міст. Активну участь у цих дослідженнях брали ст. наук. співроб. Є. О. Чередник (1972–2013), завідувач лабораторії В. О. Колода (1968–1998), який за результатами проведених робіт захистив кандидатську дисертацію, ставши згодом старшим викладачем кафедри. В історії кафедри закартовані також імена доцентів О. Б. Бистрова (1969–1973), В. П. Федчева (1989–1992), ст. викладача В. М. Пучкова (1977–2011), асистентів В. В. Демяновича (1983–1993), Р. О. Колоди (1989–1998), М. В. Москаленка (1992–2001).

Сьогодні кафедра проводить науковий пошук у напрямках вдосконалення технології дугового зварювання та наплавлення, створення зварювальних матеріалів, моделювання різних зварювальних процесів

Колектив кафедри технології та устаткування зварювання (зліва направо): доценти Д. Г. Носов, П. С. Івченко, В. М. Мілютін, І. В. Крикент, проф. Г. І. Камель, лаборант Р. А. Зверева, доц. Ю. І. Рейдерман, зав. лаб. П. П. Макаренко

і зварюваності конструкційних матеріалів. На кафедрі працюють проф. Г. І. Камель і доценти В. М. Мілютін, В. В. Перемітько, І. В. Крикент, Ю. І. Рейдерман, Д. Г. Носов. Навчальний процес забезпечують завідувач лабораторій П. П. Макаренко, лаборант Р. А. Зверева.

Колектив кафедри багато робить для розширення лабораторної бази: укомплектовані пости газового зварювання та різання, дугового зварювання у захисних газах плавким і неплавким електродами; поновлене або відремонтоване обладнання для дугового наплавлення, нанесення покриттів металізацією. Студенти беруть участь у підтриманні аудиторії та лабораторії в належному стані.

Викладачі кафедри приділяють багато часу методичному забезпеченню навчального процесу, особливо після переходу до багатоступеневого навчання за фахом «Технологія та устаткування зварювання». Навчальні посібники «Розрахунки в теорії зварювальних процесів» Б. Д. Лебедева та «Расчетные методы в сварке плавлением» Б. Д. Лебедева й В. В. Перемітька схвально оцінені й іншими вищими навчальними закладами України. На кафедрі створюють комп'ютерні програми, ставлять нові лабораторні роботи. Високому рівню підготовки фахівців сприяє й те, що викладачі кафедри

були залучені до підготовки спеціалістів за програмою європейського інженера зі зварювання. У взаємодії з Інститутом електрозварювання імені Є. О. Патона в червні 1998 р. підготували 12 таких спеціалістів.

Формується спеціалізація в підготовці фахівців, пов'язана з використанням зварювання та споріднених процесів у важкому машинобудуванні, відновленні та зміцненні деталей машин.

Зберігаючи найкращі традиції вітчизняної вищої школи, викладачі залучають студентів до наукового пошуку. У скарбничці кафедри — перемоги студентів у всеукраїнських олімпіадах, конкурсах наукових робіт (Т. Ванжула, В. Пономарь, С. Под'ельніков).

Співробітники кафедри пишаються своїми випускниками, які стали справжніми професіоналами, організаторами виробництва, талановитими вченими. Серед них — головні зварювальники заводів: О. Лєтова-Троїцька (АТ «Ярославльенерго», РФ), С. Тонкошкур (ВАТ «Дніпроважмаш»), М. Прудкий (ВАТ «Дніпропетровський завод металоконструкцій імені І. А. Бабушкіна»); кандидати наук П. Івченко, О. Білий, І. Крикент, В. Федічев, О. Лісний; генеральний директор ВАТ «Дніпровагонмаш» Л. В. Лазарев та інші.

КАФЕДРА ФІЗИКИ КОНДЕНСОВАНОГО СТАНУ

Лисенко Олександр Борисович — завідувач кафедри фізики конденсованого стану, доктор фізико-математичних наук, доцент.

Народився 6 лютого 1946 р. в м. Дніпропетровську. У 1969 р. закінчив Дніпропетровський державний університет (ДДУ) за спеціальністю «Фізика» й одержав кваліфікацію фізика-металофізика, викладача фізики. Після закінчення університету протягом року працював асистентом кафедри металофізики ДДУ. З 1971 до 1973 р. навчався в аспірантурі. У 1977 р. захис-

тив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук за спеціальністю 01.04.07 — фізика твердого тіла.

З 1978 р. О. Б. Лисенко працює в Дніпродзержинському державному технічному університеті (ДДТУ) на посадах старшого викладача, доцента кафедр металознавства і термічної обробки та метизного виробництва, металознавства і термічної обробки. У 1996 р. очолив ініціативну групу з відкриття нової спеціальності — «Фізика твердого тіла», підготовка фахівців

із якої розпочалася з 1997 р. У 2010 р. захистив докторську дисертацію «Кінетика формування метастабільних кристалічних і аморфних фаз при загартуванні з розплаву та лазерному оплавленні поверхні». У 2011 р. Олександр Борисович на конкурсній основі був обраний завідувачем кафедри «Фізика конденсованого стану».

Опублікував понад 80 наукових статей у вітчизняних і зарубіжних фахових виданнях, має дев'ять патентів. Підготував трьох кандидатів фізико-математичних наук, є членом спеціалізованої вченої ради Д 08.051.02 при Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, а також членом редакційних колегій наукових журналів «Математичне моделювання» (ДДТУ) та «Вісник Дніпропетровського університету. Фізика. Радіоелектроніка» (ДНУ).

Історія кафедри фізики конденсованого стану Дніпродзержинського державного технічного університету розпочалася зі створення в 1950 р. в Дніпродзержинському металургійному інституті кафедри прокатки, металознавства та термообробки. Під час реорганізації та зміни структури інституту, спрямованої на вдосконалення підготовки фахівців, у 1965 р. від кафедри прокатки, металознавства та термообробки відокремилася загальноінженерна кафедра металознавства та термічної обробки (МТО). Співробітники кафедри викладали металознавство та термообробку металів і сплавів, матеріалознавство і споріднені дисципліни для студентів усіх інженерних спеціальностей. Першим завідувачем кафедри був канд. техн. наук Ю. О. Сисуєв. Протягом 15 років кафедру очолювала д-р техн. наук Л. Л. Пятакова.

З метою забезпечення навчальних закладів освіти різного рівня акредитації та наукових установ високок-

ЛИСЕНКО
Олександр
Борисович

*Завідувач кафедри
фізики конденсованого
стану, д-р фіз.-мат.
наук, доцент*

валіфікованими фахівцями, здатними здійснювати педагогічну й науково-інженерну діяльність, у 1997 р. в Дніпродзержинському державному технічному університеті була створена кафедра фізики металів та матеріалознавства (ФММ), на якій у 1997–1998 нав. р. розпочалася підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» і «спеціаліст» зі спеціальності «Фізика твердого тіла».

У 2000 р. кафедра ФММ була перейменована на кафедру фізики твердого тіла (ФТТ), а у 2010 р. кафедра ФТТ отримала нову назву — «Кафедра фізики конденсованого стану» (ФКС).

З метою подальшого забезпечення закладів освіти та науки висококваліфікованими фахівцями, здатними організовувати і здійснювати викладацьку діяльність у вищих навчальних закладах та науково-дослідницьку роботу, з 2003–2004 навч. р. на кафедрі ФКС розпочалася підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» зі спеціальності 8.04020302 «Фізика конденсованого стану» з однорічним терміном навчання за денною формою на основі базової або повної вищої освіти. Закінчивши університет, випускники отримують кваліфікацію магістра фізики, викладача вищого навчального закладу, наукового співробітника.

Кафедра фізики конденсованого стану забезпечує якісну підготовку студентів із фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін, високу загальну культуру, навички науково-дослідної роботи за спеціальністю «Фізика конденсованого стану».

На кафедрі готують:

- технічних фахівців у галузі фізичних наук і техніки за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр»;
- фізиків за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст»;

Колектив кафедри фізики конденсованого стану (зліва направо):
ст. лаборант І. В. Загорулько, доц. О. Л. Косинська, доц. Т. В. Калініна, доц. О. Б. Лисенко, аспірант Г. Казанцева,
зав. лабораторії В. І. Деменіков, аспірант Д. Г. Скіпочка

Дослідження фізичних властивостей і структури металевих сплавів у лабораторіях кафедри ФКС

Заняття у лабораторіях кафедри ФКС

Вивчення фізичних властивостей і структури металевих сплавів

– фізиків, викладачів вищих навчальних закладів, наукових співробітників за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр».

Кафедра реалізовує багатоступеневу систему вищої освіти, засновану на основних положеннях державної системи освітньої діяльності. Вона надає базову вищу освіту за напрямом підготовки 040203 «Фізика», повну вищу освіту за спеціальностями 7.04020302 «Фізика конденсованого стану» та 8.04020302 «Фізика конденсованого стану». Ступенева система навчання є раціональною, оскільки вона сприяє підвищенню якості навчання бакалаврів, рейтинг успішності яких є критерієм для подальшого навчання за програмами підготовки спеціалістів і магістрів.

Підготовку фахівців за напрямом «Фізика» спеціальності «Фізика конденсованого стану» здійснюють на основі навчальних робочих планів, нормативна частина яких повністю відповідає вимогам галузевих стандартів вищої освіти (ГСВО).

Кафедра має розвинену матеріально-технічну базу для забезпечення навчального процесу, лабораторні та дослідницькі установки, ПЕОМ і навчально-наукову літературу. Вона забезпечена навчально-лабораторними приміщеннями для проведення занять будь-яких форм із професійно-орієнтованих, гуманітарних, соціально-економічних, професійних і практичних дисциплін: лекцій, лабораторних і практичних занять, самостійних робіт, дипломовування тощо.

Наукові дослідження співробітників кафедри спрямовані на розробку технологій створення нових матеріалів із підвищеними фізико-механічними властивостями.

Основними науковими напрямками кафедри фізики конденсованого стану є:

- дослідження закономірностей формування метастабільних структурних станів в умовах швидкого охолодження розплавів;
- створення теоретичних і технологічних передумов для виготовлення аморфних, нанокристалічних і композиційних матеріалів з унікальними комплексами властивостей.

Активна наукова діяльність на кафедрі створює необхідні умови для підготовки науково-педагогічних кадрів і прищеплення студентам навичок проведення наукових досліджень. Сьогодні кафедру фізики конденсованого стану очолює д-р фіз.-мат. наук, проф. О. Б. Лисенко. Наукову та педагогічну діяльність здійснюють кандидати фізико-математичних наук, доценти Галина Володимирівна Борисова, Ольга Леонідівна Косинська, Тетяна Володимирівна Калініна, канд. техн. наук, доц. Володимир Іванович Сухомлин.

При кафедрі функціонує аспірантура, у межах якої над дисертаціями працюють п'ятеро аспірантів. Щорічно до аспірантури на рейтинговій основі вступають випускники кафедри, що мають повну вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

Викладачі кафедри беруть участь у міжнародних нарадах, конференціях, симпозіумах країн СНД і Європейського Союзу.